

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINĖ PROKURATŪRA**

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2024-05

Nr. 17.2.-

į 2024-06-03

Nr. (1.9 Mr) 2T-662

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DERINIMO NR. 24-8815, 24-8811, 24-8812, 24-8813, 24-8814.

Generalinė prokuratūra, susipažinusi su Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos pareiškimų pagal Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą“ Nr. XIV-164 pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektu, Lietuvos Respublikos Prezidento dekreto „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Europos Sąjungos ir Islandijos Respublikos bei Norvegijos Karalystės susitarimo dėl perdavimo tvarkos tarp Europos Sąjungos valstybių narių ir Islandijos bei Norvegijos ratifikavimo“ Nr. X-1526 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto pateikimo svarstyti Lietuvos Respublikos Seimui“ projektu, Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Europos Sąjungos ir Islandijos Respublikos bei Norvegijos Karalystės susitarimo dėl perdavimo tvarkos tarp Europos Sąjungos valstybių narių ir Islandijos bei Norvegijos ratifikavimo“ Nr. X-1526 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl kreipimosi į Respublikos Prezidentą su prašymu pateikti Lietuvos Respublikos Seimui svarstyti Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Europos Sąjungos ir Islandijos Respublikos bei Norvegijos Karalystės susitarimo dėl perdavimo tvarkos tarp Europos Sąjungos valstybių narių ir Islandijos bei Norvegijos ratifikavimo“ Nr. X-1526 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu, Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos pareiškimų pagal Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą“ Nr. XIV-164 pakeitimo įstatymo projektu, teikia šias pastabas.

Nesutinkame su Teisingumo ministerijos rašte nurodytu teiginiu, kad teisės aktų projektams įgyvendinti nereikės priimti naujų ar keisti galiojančių teisės aktų. Laikomės pozicijos, kad reikalinga esminė visų teisės aktų, reguliuojančių tarptautinį susižinėjimą baudžiamosiose bylose, Europos arešto orderio, arešto orderio išdavimo ir vykdymo klausimus, peržiūra. Tokia priežiūra sistemiškai ir nefragmentiškai išspręstų neaiškumus ir esančias teisinio reglamentavimo spragas bei sudarytų sąlygas galiojančių teisės aktų, ypač Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) nuostatų, keitimui.

Pažymėtina, kad nei BPK 72 straipsnis, nei kitos baudžiamojo proceso įstatymo nuostatos Generalinei prokuratūrai nesuteikia teisės spręsti kardamosios priemonės – suėmimo – skyrimo klausimo (plg. pagal Susitarimo su Islandija ir Norvegija 15 straipsnį, „<...> vykdančioji teisminė institucija <...> nusprendžia, ar prašomą perduoti asmenį reikėtų laikyti laisvės atėmimo vietoje“; pagal Susitarimo su Jungtine Karalyste 610 straipsnį, „<...> vykdančioji teisminė institucija pagal vykdančiosios valstybės teisę nusprendžia, ar prašomą perduoti asmenį reikėtų laikyti laisvės atėmimo vietoje“). Pagal BPK, tokią teisę turi tik ikiteisminio tyrimo teisėjas ar teismas. Vykdam Europos arešto orderį, arešto orderį, su pareiškimu dėl kardamosios priemonės – suėmimo – skyrimo į asmens sulaikymo vietos apylinkės teismą kreipiasi apygardos prokuratūros arba

apygardos prokuratūros apylinkės prokuratūros prokuroras. Taip pat teritorinės prokuratūros prokuroras gali nuspręsti skirti kitą kardomąją priemonę arba kreiptis į ikiteisminio tyrimo teisėją dėl intensyvios priežiūros ar namų arešto skyrimo (BPK 72 straipsnio 5 dalis). Taigi siekiant teisinio aiškumo ir apibrėžtumo, Generalinė prokuratūra ir Vilniaus apygardos teismas šiuo aspektu neturėtų būti įvardijami kaip vykdančiosios teisminės institucijos, be to, į vykdančiųjų institucijų sąrašą papildomai turi būti įtrauktos ir kitos Lietuvos Respublikos institucijos, faktiškai atliekančios šias funkcijas pagal Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę.

Atkreiptinas dėmesys, kad vis dar neišspręsti baudžiamojo persekiojimo ribų išplėtimo procedūriniai klausimai, kai asmuo po jo perdavimo atsisako teisės į specialiąją taisyklę, t. y. sutinka su baudžiamuoju persekiojimu už kitas nusikalstamas veikas, padarytas iki perdavimo. Taip pat nėra reglamentuota procedūra, kai perduotas asmuo sutinka būti perduotas ar išduotas trečiajai valstybei (dėl to būtina keisti BPK 70 straipsnio atitinkamas dalis).

BPK 71¹ straipsnis reglamentuoja asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį tvarką įgyvendinant 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimą dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, tačiau perdavimo pagal Susitarimą su Jungtine Karalyste ir Susitarimą su Islandija ir Norvegija tvarka savo esme atitinka BPK 71 straipsnį, numatantį asmenų išdavimą pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, todėl abejojame dėl nuorodos į BPK 71¹ straipsnį perdavimo pagal arešto orderį procedūrose tikslingumo. Svarbu ir tai, kad BPK 71¹ straipsnio 1 dalyje pateikta nuoroda į Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 9¹ straipsnyje numatytus perdavimo pagal Europos arešto orderį pagrindus ir sąlygas, o asmens išdavimą pagal Lietuvos Respublikos tarptautinę sutartį numato BK 9 straipsnis (analogiškai BPK 71¹ straipsnio 7 daliai). Galima sutikti su teisės aktų projektų derinimo rašte nurodytu teiginiu, kad arešto orderio vykdymo mechanizmas yra beveik identiškas Europos arešto orderiui, tačiau svarbu tai, kad jis vykdomas pagal tarptautines sutartis, t. y. Susitarimą su Jungtine Karalyste ir Susitarimą su Islandija ir Norvegija, todėl abejotina, kad siekiant užtikrinti nacionalinės teisės sistemos nuoseklumą užtenka padaryti pakeitimą tik naujos redakcijos Lietuvos Respublikos pareiškimuose pateikiant *mutatis mutandis* nuorodą į atitinkamus BPK straipsnius.

Pažymėtina, kad BK 9¹ straipsnio 3 dalyje nustatyta daugiau privalomo Europos arešto orderio nevykdymo pagrindų, negu jų yra Susitarime su Islandija ir Norvegija. Paminėtini keli BK 9¹ straipsnio 3 dalyje numatyti privalomo Europos arešto orderio nevykdymo pagrindai, kurių nėra Susitarime su Islandija ir Norvegija: „asmuo <...> malonės tvarka Lietuvos Respublikoje atleistas nuo bausmės už jo padarytą nusikalstamą veiką, dėl kurios išduotas Europos arešto orderis, atlikimo“; „asmuo už padarytą nusikalstamą veiką, dėl kurios išduotas Europos arešto orderis, buvo Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje <...> atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės“. Atkreiptinas dėmesys, kad Susitarimo su Norvegija ir Islandija oficialiojo vertimo į lietuvių kalbą 4 straipsnio 2 punktas ir 5 straipsnio 1 dalies e punktas yra tapatūs.

Galiausiai, jeigu vykdančiam arešto orderį *mutatis mutandis* bus taikomos nurodytos BPK nuostatos, liks neaišku, kuriuo BK straipsniu (t. y. 9 ar 9¹) vadovaujantis turi būti sprendžiama dėl asmens perdavimo ar neperdavimo. Manome, kad šis klausimas turi būti aiškiai reglamentuotas tiek Susitarime su Jungtine Karalyste, tiek Susitarime su Islandija ir Norvegija, o juose numatyti neperdavimo pagrindai atitinkamai suderinti su BK numatytais neperdavimo pagrindais.

Vykdančiam arešto orderį taikant *mutatis mutandis* perdavimą pagal Europos arešto orderį reglamentuojančias BPK nuostatas, kils prieštaravimų, numatytų Susitarime su Jungtine Karalyste (pvz., pagal BPK 71¹ straipsnio 10 dalį dėl teisės prašyti, kad iki asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį šį orderį išdavusioje valstybėje asmeniui būtų paskirtas gynėjas). Susitarimo su Jungtine Karalyste 609 straipsnio 4 dalis nustato, kad prašomam perduoti asmeniui būtų pranešama apie jo teisę išduodančiojoje valstybėje jam paskirti advokatą, kuris padėtų advokatui vykdančiojoje

valstybėje vykstant arešto orderio procedūroms (taip pat BPK 71¹ straipsnio 5 dalis ir Susitarimo su Jungtine Karalyste 618 straipsnio 3 dalis, galimai ir kitos nuostatos).

Taip pat liko neišspręstas Susitarimo su Jungtine Karalyste 617 straipsnyje ir Susitarimo su Islandija ir Norvegija 22 straipsnyje numatytos prašomo perduoti asmens apklausos (išklausymo) iki sprendimo priėmimo, kai Lietuva yra išduodančioji valstybė, klausimas, nes BPK 71¹ straipsnio 11 dalis nustato asmens išklausymo tvarką, kai Lietuva yra vykdančioji valstybė.

Atkreiptinas dėmesys, kad diferencijuotai reguliuojami su perduodamo asmens grąžinimo garantija susiję klausimai:

Pagal Europos arešto orderį

BK 9¹ straipsnio 8 dalis nustato, kad jeigu Europos arešto orderis išduotas baudžiamojo persekiojimo tikslais, Lietuvos Respublikos pilietis ar nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantis asmuo gali būti perduodamas su sąlyga, kad asmuo, dėl kurio Europos arešto orderį išdavusi valstybė priėmė nuosprendį, bus grąžintas į Lietuvos Respubliką atlikti jam paskirtą su laisvės atėmimu susijusią bausmę, jeigu to prašytų perduotasis asmuo arba to pareikalautų Generalinė prokuratūra. Ši sąlyga netaikoma, jeigu iš anksto nustatomas vienas ar daugiau Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl Europos Sąjungos valstybių narių sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo ir vykdymo“ nurodytų pagrindų, dėl kurių Lietuvos Respublika galėtų atsisakyti perimti paskirtos su laisvės atėmimu susijusios bausmės vykdymą (nėra privalomai nustatyta garantija; nustatomos jos įgyvendinimo sąlygos (jeigu to prašytų <...> arba to pareikalautų <...>), taip pat numatoma, kada tokia garantija negali būti nustatoma).

Pagal Susitarimą su Jungtine Karalyste

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos pareiškimų pagal Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą“ nr. XIV-164 pakeitimo įstatymo projekto 1 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad jeigu arešto orderis išduotas baudžiamojo persekiojimo tikslais, Lietuvos Respublikos pilietis perduodamas su sąlyga, kad arešto orderį išdavusiai valstybei priėmus nuosprendį jis bus grąžintas į Lietuvos Respubliką atlikti jam paskirtos su laisvės atėmimu susijusios bausmės, jeigu to prašytų perduotas asmuo arba pareikalautų Generalinė prokuratūra (privalomai nustatyta garantija perduodant Lietuvos Respublikos pilietį, nustatomos jos įgyvendinimo sąlygos). Svarbu pažymėti ir tai, kad garantijos dėl sąlygos, „jeigu <...> pareikalautų Generalinė prokuratūra“, Jungtinė Karalystė nesuteikia, nes nėra galimybės jos įvykdyti.

Pagal Susitarimą su Islandija ir Norvegija

Susitarimo su Islandija ir Norvegija 8 straipsnio 3 punkte nustatyta, kad kai asmuo, kuriam taikomas arešto orderis, siekiant jį patraukti baudžiamojon atsakomybėn, kad perdavimui gali būti taikomas reikalavimas, kad apklausus asmenį jis būtų grąžintas vykdančiajai valstybei ir ten atliktų išduodančiojoje valstybėje jam skirtą laisvės atėmimo bausmę arba įvykdytų sprendimą dėl įkalinimo, kai perduodamas asmuo yra vykdančiosios valstybės pilietis arba gyventojas (nėra privalomai nustatyta garantija, bet nėra suteikiama teisė šią garantiją sieti su kokia nors sąlyga).

Kalbant apie Susitarimą su Islandija ir Norvegija bei Susitarimą su Jungtine Karalyste, pažymėtina ir tai, jog nėra teisės normų, kurios užtikrintų, kad Lietuva, nustačiusi minėtą perduodamo asmens grąžinimo garantiją, įvykdys savo įsipareigojimą ir ims vykdyti likusią laisvės atėmimo bausmę pagal nacionalinę teisę.

Taip pat lieka nereguluojamas klausimas, kas turi suteikti perduodamo asmens grąžinimo garantiją tuo atveju, kai Lietuva veikia kaip išduodančioji valstybė. Be to, nėra teisės normų, kurios užtikrintų Lietuvos, kaip išduodančiosios valstybės, įsipareigojimo (suteiktos garantijos) tinkamą įvykdymą.

Dėl neprivalomo Arešto orderio nevykdymo pagrindo

Pagal Susitarimo su Islandija ir Norvegija 5 straipsnio 1 dalies f punktą, neprivalomo Arešto orderio nevykdymo pagrindas – jei arešto orderis yra išduotas, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, kai prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje arba yra jos pilietis ar gyventojas, ir toji valstybė imasi vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo pagal savo vidaus teisę. Pagal Susitarimo su Jungtine Karalyste 601 straipsnio 1 dalies f punktą, toks pagrindas – jei arešto orderis yra išduotas, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, o prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje arba yra jos pilietis ar gyventojas, ir ta valstybė imasi vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo pagal savo vidaus teisę; jei reikalaujama gauti prašomo perduoti asmens sutikimą dėl bausmės arba sprendimo dėl įkalinimo perdavimo vykdančiajai valstybei, vykdančioji valstybė gali atsisakyti vykdyti arešto orderį tik po to, kai prašomas perduoti asmuo sutiko, kad bausmė arba sprendimas dėl įkalinimo būtų perduoti.

Pažymėtina, kad BPK 73 straipsnyje reglamentuota asmenų išdavimo (perdavimo) iš Lietuvos Respublikos procedūra siejama tik su Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Europos Sąjungos valstybių narių sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo ir vykdymo“ (BPK 73 straipsnio 4 dalis nustato, kad: „<...> Nusprendęs atsisakyti perduoti asmenį pagal Europos arešto orderį Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 91 straipsnio 4 dalies 3 punkte numatytu pagrindu ir perimti bausmės, dėl kurios buvo išduotas Europos arešto orderis, vykdymą, Vilniaus apygardos teismas ta pačia nutartimi išsprendžia šios bausmės suderinimo su Lietuvos Respublikos baudžiamaisiais įstatymais klausimą, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl Europos Sąjungos valstybių narių sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo ir vykdymo“ nustatytomis taisyklėmis.“).

Generalinė prokurorė

Nida Grunskienė

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra 288603320, Rinktinės g. 5A, LT-01515 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	TAP 24-8815, 24-8811, 24-8812 Dėl teisės aktų projektų derinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	–
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	–
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	–
Sertifikatas išduotas	–
Parašo sukūrimo data ir laikas	–
Parašo formatas	–
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	–
Sertifikato galiojimo laikas	–
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	–
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5-SNAPSHOT
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Metaduomuo „Registravimo data“ turi būti nurodytas Metaduomuo „Dokumento registracijos Nr.“ turi būti nurodytas Metaduomuo „Priskirtos bylos (tomo) indeksas“ turi būti nurodytas Dokumente parašų nerasta (2024-06-03 13:07:36)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2024-06-03 13:07:36 Dokumentų valdymo sistema Avilys